

高昌乐韵

GAOCHANG YUEYUN

中国·新疆吐鲁番木卡姆

维吾尔传统乐舞木卡姆艺术，
是在漫长的历史文化长河中逐渐形成的。
她是隋唐“十部乐”或更早的汉代西域乐舞渊源汇流中的一朵浪花。

木卡姆

湖南美术出版社

政府资助

高昌乐韵

中国·新疆吐鲁番木卡姆

《高昌乐韵——中国·新疆吐鲁番木卡姆》编委会编

湖南美术出版社

图书在版编目 (CIP) 数据

高昌乐韵——中国·新疆吐鲁番木卡姆 / 《高昌乐韵——中国·新疆吐鲁番木卡姆》编委会编 — 长沙: 湖南美术出版社, 2010.5

ISBN 978-7-5356-3662-1

I. ①高 ... II. ①高 ... III. ①维吾尔族 - 民族音乐 - 简介 - 吐鲁番地区
IV. ①J607.215

中国版本图书馆 CIP 数据核字 (2010) 第 082304 号

高 昌 乐 韵 中国·新疆吐鲁番木卡姆

编 者: 《高昌乐韵——中国·新疆吐鲁番木卡姆》编委会
责任编辑: 谢爱友
责任校对: 徐 盾
装帧设计: 袁 峰
出版发行: 湖南美术出版社
(长沙市东二环一段 622 号 邮编: 410016)
印 刷: 深圳市彩美印刷有限公司
版 次: 2010 年 5 月第 1 版
2010 年 5 月第 1 次印刷
开 本: 889×1194 1/12
印 张: 20
印 数: 1-2000 册
书 号: ISBN 978-7-5356-3662-1
定 价: 223.00 元

مۇندەرجە

目录

序	001
---------	-----

تۇرپان مۇقاملىرى ھەققىدە

吐鲁番木卡姆简介	004
----------------	-----

تۇرپان مۇقاملىرىنىڭ تارقىلىش ئىسھمىسى

吐鲁番木卡姆分布示意图	006
-------------------	-----

تۇرپان مۇقاملىرى (تېكىستى ۋە مۇزىكىسى) نىڭ يېشىمى

吐鲁番木卡姆词曲及曲牌释文	008
---------------------	-----

قۇياش چەشمىسى

日晖	025
----------	-----

ئاي جىلۋىسى

月弦	057
----------	-----

باھار تېۋىشى

春 吟

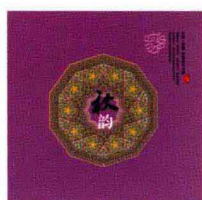
..... 095

ياز لەززىتى

夏 诵

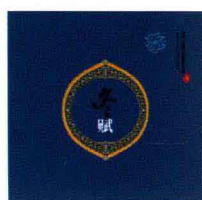
..... 127

كۈز جەزىبىسى

秋 韵

..... 153

قىش جۇلاسى

冬 赋

..... 197

后 记

..... 226

吐鲁番是丝绸之路上一颗熠熠生辉的明珠,这里有深厚的历史文化积淀,曾经有 24 种文字和 17 种语言流通;这里有独特的地理风貌,炽热的火焰山和中国最低地艾丁湖令人充满遐想。绿荫遍布的葡萄架下歌舞升平,地下埋藏的各种矿产造福人类。

我们可以看到久远的历史原貌,静静地在这里展现,也可以看到仍然活着的非物质文化遗产——吐鲁番木卡姆,生生不息地传承。

近年来,我们开展了吐鲁番学研究,成立了吐鲁番学研究院,多次组织国内外专家学者进行学术交流,利用文化遗产保护研究机构和抢救保护规划,对交河古城、高昌古城、台藏佛塔、柏孜克里克千佛洞遗址、吐峪沟遗址进行抢救性、保护性维护修缮。

为积极推进丝绸之路(新疆段)申遗,我们先后出台了文博、文物保护的地方性条例,制订了保护抢修《规划》,举办了坎儿井工匠及管理(专业)人员培训班,第一批坎儿井保护维修工作已经展开。

2006 年“吐鲁番木卡姆”被文化部列入第一批国家级非物质文化遗产保护名录。同时,我们还建立了吐鲁番地方民族、民间手工艺和民间传承人名录。由新疆维吾尔自治区人民政府命名的第一个新疆木卡姆传承中心也落成于鄯善县。

由中共吐鲁番地委宣传部和新疆维吾尔自治区艺术研究所(新疆维吾尔自治区非物质文化遗产保护研究中心)联合申报的课题《吐鲁番木卡姆研究》2006 年获准立项。

多年来,许多专家学者的不懈努力,热爱木卡姆艺术的民众热情参与,使这个工作取得了有益成果。《吐鲁番木卡姆研究》课题组在原始收编的基础上,出版了这本画册,以此来推进木卡姆的研究和传承,古为今用,推陈出新。

火焰山,火热的心,葡萄架下,梦想成真。来自世界各地的朋友,欢迎你们来吐鲁番旅游、寻根、探奇。

中共吐鲁番地委书记:

刘新胜

2010年1月26日

Foreword

The Turpan is a coruscating bright pearl in the silk road, it has profound historical culture sedimentary accretion, at one time there were 24 kinds of characters and 17 kinds of languages ever being used; there are unique geographical styles and features, the blazing Huoyan Mountain and the undermost lake in China, Aydingkol make people get full of reverie. It takes on a song and dance show of peace and prosperity all around under the verdure grape trellis, and all kinds of mineral deposit under the land benefit our human.

We can set eyes on farther historical natural form which is lying here silently. And we can also set eyes on the non-material culture heritage the “Turpan Mukamu”, which is still living and has been carried on in an endless succession.

In recent years, we carried out Turpan study, and established the Turpan Research Institute, organized specialists and scholars from home and abroad to carry out academic exchange in many times, and utilized cultural heritage protection and research organizations, recovery-conservation programmes to carry out recovery and protection maintenance and repair for ruins of the Jiaohe Ancient City, Gaochang Ancient City, Taizang Buddhist Pagoda, and the Baizeklik Thousand Buddha Hole, and the ruin of Tuyu Gully.

In order to actively urge on heritage application for the silk road (the Xinjiang stretch), we made local regulations on culture museum and preservation of cultural relics, established protection and emergency repair “planning”, and held karez artisan and management (professional) personnel training classes, the protection and maintenance and repair programme for the first batch of karez has already been carried out.

At the same time, we also established a directory for the local nationality and folk handicraftsmen and carrying-on folk persons of Turpan. The first Mukamu Carrying-on Center of Xinjiang for which the name was given by the Xinjiang Uygur Autonomous Regional People's Government was also completed in the Shanshan County.

The nomination for the state west subject “Turpan Mukamu” which was jointly applied for by the publicity department of the Turpan Prefectural Party Committee of Communist Party of China and the Art Research Institute of Xinjiang Uygur Autonomous Region (the Non-material Culture Heritage Protection Research Center of Xinjiang Uygur Autonomous Region) has obtained approval. The “Turpan Mukamu” is also nominated in the first batch of state level non-material culture heritage protection directory by the State Culture Ministry.

Throughout the years, the unremitting efforts of many specialists and scholars and the zealous participation of public who love the Mukamu art have made the work obtain profitable achievements. Based on the original incorporation, the subject group of the “Study on Turpan Mukamu” is going to publish this book of Picture Album, and hereby promote the Mukamu study and carry on the Mukamu, making the past serve the present and putting forth new ideas.

The Huoyan Mountain shows seething heart, and dreams come true under grape trellis. Friends from all over the world, we welcome you to come to Turpan for tour, and seek roots and natural wonders.

Liu Xinsheng, Secretary of the CPC Turpan Prefecture Committee
January, 2010

كۈرۈش سۆز

تۇرپان يىپەك يولىدىكى چاقناپ تۇرغان مەرۋايىت، ئۇ ئۆزىگە مول تارىخىي مەدەنىيەت مەزمۇنلىرىنى مۇجەسسەملەگەن، ئۆز زامانىسىدا بۇ جايدا 24 خىل يېزىق ۋە 17 خىل تىل ئىشلىتىلگەن؛ ئۇنىڭدىكى ئۆزگىچە جۇغراپىيىلىك مەنزىرە، يېلىنچاپ تۇرغان ئىدىقۇت تېغى ۋە ئېلىمىزدىكى دېڭىز يۈزىدىن ئەڭ تۆۋەن بولغان ئايدىڭكۆل سىزنى تەسەۋۋۇر دۇنياسىغا باشلايدۇ. قۇيۇق سايە تاشلاپ تۇرغان ئۇزۇم باراڭلىرى ئاستىدا ناخشا-ئۇسۇل قاينايدۇ، يەر ئاستىغا كۆمۈلگەن كان بايلىقلىرى خەلققە بەخت يارىتىدۇ.

سىز بۇ يەردە يىراق تارىخنىڭ ئەينى قىياپىتىنىڭ جىمجىتلىق ئىچىدە نامايەن بولۇۋاتقانلىقىنى، ھەم زامانىمىزغا قەدەر ساقلىنىپ كېلىۋاتقان غەيرى ماددىي مەدەنىيەت مىراسى بولغان «تۇرپان مۇقاملىرى» غا ئۆزلۈكسىز ۋارىسلىق قىلىنىۋاتقانلىقىنى كۆرەلەيسىز.

يېقىنقى يىللاردىن بۇيان، بىز تۇرپان شۇناسلىق تەتقىقاتىنى قانات يايدۇرۇپ، تۇرپان شۇناسلىق تەتقىقات يۇرتى قۇرۇپ، دۆلەت ئىچى-سىرتىدىكى مۇتەخەسس، ئىلىم ئەھلىلىرىنى تەشكىللەپ كۆپ قېتىم ئىلمىي مۇھاكىمە ئېلىپ باردۇق؛ مەدەنىيەت مىراسلىرىنى قوغداش تەتقىقات ئاپپاراتى قۇرۇپ ۋە قۇتقۇزۇش-قوغداش پىلانى تۈزۈپ، يارغول قەدىمىي شەھىرى، ئىدىقۇت قەدىمىي شەھىرى، تەيزاڭ مۇنارى، بېزەكلىك مىڭ ئۆي خارابىسى، تۇيۇق خارابىلىرىنى قۇتقۇزۇش، قوغداش خاراكتېرىدە رېمونت قىلدۇق ۋە تۈزدۇق.

يىپەك يولى (شىنجاڭ بۆلىكى) نى دۇنيا غەيرى ماددىي مەدەنىيەت مىراسلىرى قاتارىغا كىرگۈزۈشنى ئىلتىماس قىلىش ئىشلىرىنى پائال ئىلگىرى سۈرۈش ئۈچۈن، بىز ئىلگىرى-ئاخىر بولۇپ قەدىمىي ئەسەرلەر، مەدەنىيەت يادىكارلىقلىرىنى قوغداش توغرىسىدا يەرلىك نىزام چىقاردۇق، قوغداش-قۇتقۇزۇش «لايىھىسى» تۈزۈدۇق؛ كارىزچىلار ۋە (كەسپى) باشقۇرغۇچىلارنى تەربىيەلەش كۇرسى ئېچىپ، تۇنجى قېتىملىق كارىزلارنى قوغداش، رېمونت قىلىش خىزمىتىنى قانات يايدۇردۇق.

شۇنىڭ بىلەن بىرگە، بىز يەنە تۇرپاندىكى ئەل ئىچى ھۆنەر-سەنئىتى ۋە ئۇنىڭغا ۋارىسلىق قىلغۇچىلارنىڭ تىزىملىكىنى تۈرگۈزدۇق، شىنجاڭ ئۇيغۇر ئاپتونوم رايونلۇق خەلق ھۆكۈمىتى نام بەرگەن تۇنجى شىنجاڭ مۇقام ۋارىسلىق مەركىزىمۇ پىچان ناھىيەسىدىن ئورۇن ئالدى.

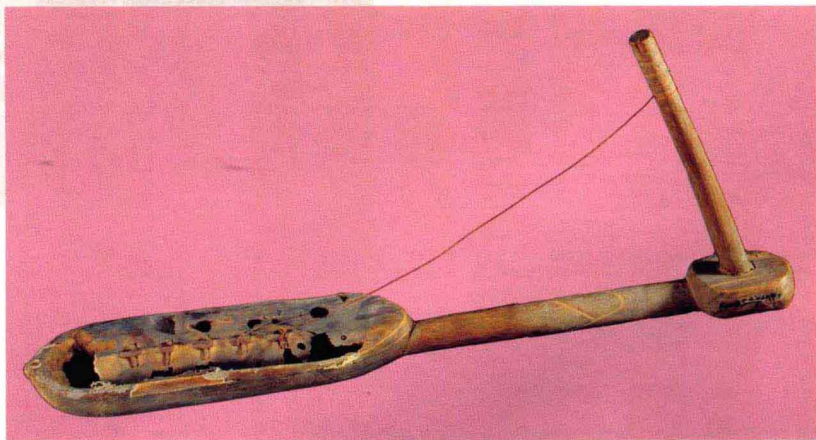
ج ك پ تۇرپان ۋىلايەتلىك پارتكوم تەشۋىقات بۆلۈمى بىلەن شىنجاڭ ئۇيغۇر ئاپتونوم رايونلۇق سەنئەت تەتقىقات ئورنى (شىنجاڭ ئۇيغۇر ئاپتونوم رايونلۇق غەيرى ماددىي مەدەنىيەت مىراسلىرىنى قوغداش-تەتقىق قىلىش مەركىزى) بىرلىكتە ئىلتىماس قىلغان دۆلەتنىڭ غەربى رايونلارغا دائىر تەتقىقات تېمىسى بولغان «تۇرپان مۇقاملىرى» تەستىقلاندى. ئۇندىن باشقا مەدەنىيەت مىنىستىرلىكى «تۇرپان مۇقاملىرى» نى تۇنجى تۈركۈمدىكى دۆلەت دەرىجىلىك غەيرى ماددىي مەدەنىيەت مىراسلىرىنى قوغداش تىزىملىكىگە كىرگۈزدى.

كۆپ يىللاردىن بۇيان، نۇرغۇن مۇتەخەسس، ئالىملارنىڭ بوشاشماي تىرىشىشى، مۇقام سەنئىتى قىزغىن سۆيۈدىغان ئاممىنىڭ قىزغىن قاتنىشىشى بىلەن، بۇ خىزمىتىمىز مول نەتىجىلەرگە ئېرىشتى. «تۇرپان مۇقاملىرى» تېما تەتقىقات گۇرۇپپىسى يىغىپ رەتلەنگەن بىرىنچى قول ماتېرىياللار ئاساسىدا، بۇ «قوللانما» نەشر قىلىندى، ھەمدە بۇ ئارقىلىق مۇقام تەتقىقاتى ۋە ئۇنىڭغا ۋارىسلىق قىلىش ئىشلىرى ئىلگىرى سۈرۈلۈپ، قەدىمقىسى ھازىر ئۈچۈن خىزمەت قىلدۇرۇلدى، قەدىمكىسى ئاساسىدا يېڭىسى بارلىققا كەلتۈرۈلدى.

ئىدىقۇت تېغى - ھارارەتلىك قەلب، ئۇزۇم باراڭلىرى - ئارزۇ مەنزىلى. بىز دۇنيانىڭ جاي-جايلىرىدىن كەلگەن دوستلارنىڭ تۇرپاندا ساياھەتتە بولۇشىنى، بۇ يەردە تارىخ ھەم رىۋايەتلەر ھەققىدە ئىزدىنىشىنى قىزغىن قارشى ئالىمىز.

ج ك پ تۇرپان ۋىلايەتلىك كومىتېتىنىڭ شۇجىسى: ليۇ شىنشىڭ

2010-يىلى 1-ئاينىڭ 26-كۈنى

箜篌,鄯善县洋海墓地出土,现藏于吐鲁番地区博物馆

狮舞俑,吐鲁番阿斯塔纳第336号墓出土

戏弄俑,吐鲁番阿斯塔纳第336号墓出土

吐鲁番木卡姆简介

维吾尔传统乐舞木卡姆艺术,是在漫长的历史文化长河中逐渐形成的。她是隋唐“十部乐”或更早的汉代西域乐舞渊源汇流中的一朵浪花。

“吐鲁番木卡姆”主要流传于吐鲁番。“唐太宗平高昌,收其乐”(参见刘昫《太乐令壁记》),于贞观年中制定了“十部乐”,即:“龟兹、疏勒、安国、康国、高丽、西凉、高昌、燕乐、清商、天竺凡十部”。(参见《旧唐书·音乐志》)如果说“传统是一条河”,那么流传至今的吐鲁番木卡姆则是汉唐“高昌乐”最具代表性的艺术表现形式。

现已整理出版的维吾尔木卡姆有多种风格和不同类型,其中有“十二木卡姆”、“吐鲁番木卡姆”、“哈密木卡姆”、“多郎木卡姆”等。“吐鲁番木卡姆”已整理出版了11套,即《拉克木卡姆》、《且比亚特木卡姆》、《木夏吾莱克木卡姆》、《恰尔尕木卡姆》、《潘吉尕木

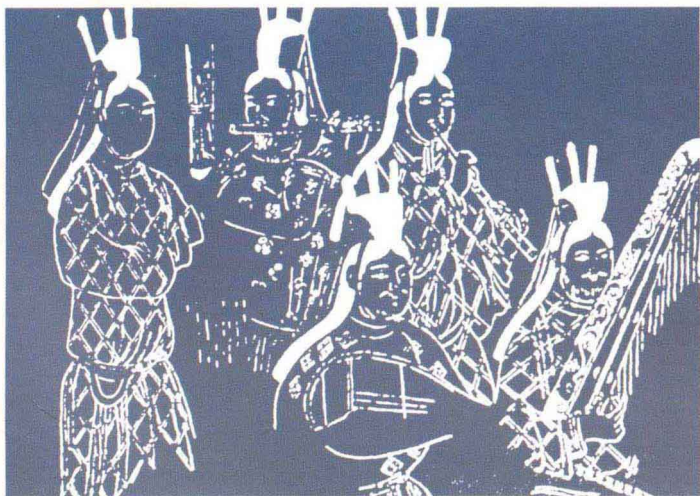
卡姆》、《乌夏克木卡姆》、《纳瓦木卡姆》、《萨巴木卡姆》、《依拉克木卡姆》、《巴雅特木卡姆》、《多郎木卡姆》。每套木卡姆音乐大致上由“木凯迪曼”、“且克特”、“亚朗且克特”、“朱拉”、“赛乃姆”、“赛勒凯”、“曲热给斯”等曲牌连缀构成。每部木卡姆的曲牌曲目组合数多寡不定,曲情曲韵由“散、慢、中、快、中、慢、散”逐步展开,调式调性基本统一,每部演唱(奏)多则几个小时,少则几十分钟。

吐鲁番木卡姆除“木凯迪曼”(即散板序唱)和“曲热给斯”(即尾声)之外,不论是哪种曲牌均可为民众性自娱舞蹈伴奏。舞蹈从端庄、沉稳开始,随着曲牌节拍节奏的变化,舞步加快,情绪渐趋欢快、热烈,最出彩的当属幽默、诙谐的“纳孜尔库姆”段落中的“模拟舞”和“竞技舞”,直到情绪最高涨再转入徐缓、典雅的“赛勒凯”结束。

吐鲁番木卡姆的唱词多为中世纪维吾尔著名诗人的诗作和民间歌谣。除“木凯迪曼”的唱词为每句音节数不等的恰其玛鲜尔(散文诗)之外,其他曲牌的唱词基本上采用音节数大致相等的律诗。这些诗词大都押尾韵,也可押腰韵。

吐鲁番木卡姆的伴奏乐器主要有:萨它尔、独它尔、弹拨尔、手鼓等。除了用乐器伴奏的歌唱之外,还有一种鼓吹乐的表演形式,通常用一支苏乃依(唢呐)吹奏旋律,数对纳格拉(铁鼓)、一只冬巴克(低音铁鼓)击节伴奏。

吐鲁番木卡姆集歌、舞、乐于一体,“无鼓不歌、无鼓不舞,鼓变乐变、乐变舞变”的艺术特色,在吐鲁番木卡姆乐舞之中,既体现古代中原和漠北草原乐舞(西域农耕乐舞)的主要特征,也能见到对中亚、西亚、南亚、北非等国家(地区)乐舞的借鉴。吐鲁番木卡姆是东西方乐舞艺术交流的结晶,记录和印证了不同民族、不同地域传统文化之间相互影响、交融、丰富、创新的历史。

Brief Introduction of Turpan Mukamu

The Uygur traditional music dance Mukamu art, was gradually formed in the long historical culture river. She was a lipper in the confluence of sources of the “Ten Music” of the Sui–Tang Dynasty or the Western Regions music dance of the Han Dynasty which was even earlier.

Now the Uygur Mukamu which has been collated and published has various styles and different types, of which there are the Twelve Mukamu, Turpan Mukamu, Hami Mukamu, and Duolang Mukamu, etc. The Turpan Mukamu has already been collated and published for 11 sets.

The most libretto of the Turpan Mukamu was poetical works and folk ballads of the well-known Uygur poets of Middle Ages.

The accompanying music instruments of the Turpan Mukamu mainly have: Sataer, Dutaer, Tanboer, and tambourine, etc. Besides the singing with musical instrument accompaniment, there is also a kind of performance form of beating drum and blowing wind instrument.

The Turpan Mukamu integrates the song, dance, and music. In the music dance of the Turpan Mukamu, the artistic characteristics of “there are no songs without drum, no dances without drum, music changing with drum changing, and dance changing with music changing” embody the major characteristics of the ancient central plains and north desert grassland music dance (the Western Regions agriculture plowing music dance), and we can see the elements which borrowed from music dances of countries (regions) such as the Central Asia, West Asia, and North Africa, etc. The Turpan Mukamu was the crystal of the East–West music dance exchanges, and it recorded and verified the history of the interaction, blending, enriching, and innovation of the traditional cultures of different nationalities and different regions.

تۇرپان مۇقاملىرى ھەققىدە

ئۇيغۇر خەلقىنىڭ ئەنئەنىۋى ناخشا-ئۇسۇل سەنئىتى - مۇقام ئۇزاق تارىخى مەدەنىيەت ئېقىنىدا تەدرىجى شەكىللەنگەن بولۇپ، ئۇ سۈي، تاڭ سۇلالىلىرى دەۋرىدىكى «ئون كۈي» ياكى ئۇنىڭدىنمۇ ئىلگىرىكى خەن دەۋرى غەربى يۇرت ناخشا-ئۇسۇل سەنئىتى بىلەن مەنبەئەداش ئېقىندۇر.

دەۋرىمىزدە رەتلەپ چىقىلغان ئۇيغۇر مۇقاملىرىنىڭ ئېيتىلىش ئۇسلۇبى ۋە تۈرى كۆپ بولۇپ، ئۇ ئاساسلىقى «ئون ئىككى مۇقام»، «تۇرپان مۇقاملىرى»، «قۇمۇل مۇقاملىرى»، «دولان مۇقاملىرى» دىن تەركىپ تاپقان. نۆۋەتتە «تۇرپان مۇقاملىرى» دىن 11 يۈرۈشى رەتلەپ نەشر قىلىندى.

«تۇرپان مۇقاملىرى» دا كۆپۈنچە ئوتتۇرا ئەسىردە ئۆتكەن ئاتاقلىق ئۇيغۇر شائىرلىرىنىڭ شېئىرلىرى ۋە خەلق قوشاقلىرى ناخشا تېكىستى قىلىنغان.

«تۇرپان مۇقاملىرى» غا ئاساسلىقى ساتار، دۇتار، تەمبۇر، داپ قاتارلىق چالغۇلار تەڭكەش قىلىنىدۇ. ئۇندىن باشقا سوناي ۋە ناغرا بىلەنمۇ ئورۇنلاشقا بولىدۇ.

«تۇرپان مۇقاملىرى» ناخشا، ئۇسۇل، سازنى بىر گەۋدە قىلغان بولۇپ، «داپسىز ناخشا ھەم ئۇسۇل بولماسلىق، داپ رېتىمىغا ئەگىشىپ مۇزىكا ۋە ئۇسۇل رېتىمى ئۆزگىرىش» تەك ئالاھىدىلىككە ئىگە. «تۇرپان مۇقاملىرى» نىڭ ئۇسۇل-مۇزىكىسىدا ھەم ھازىرقى ۋە قەدىمكى ئوتتۇرا تۈزلەڭلىك مىللەتلىرى ۋە قۇملۇقنىڭ شىمالىدىكى يايلاق مىللەتلىرى ئۇسۇل-مۇزىكىسىنىڭ ئالاھىدىلىكلىرى ئەكس ئېتىدۇ، ھەم ئوتتۇرا ئاسىيا، غەربى ئاسىيا، جەنۇبى ئاسىيا، شىمالى ئافرىقا قاتارلىق دۆلەت (رايون) لار ئۇسۇل-مۇزىكىسىنىڭ ئېلىمىنى تۇرنەك قىلىنغان.

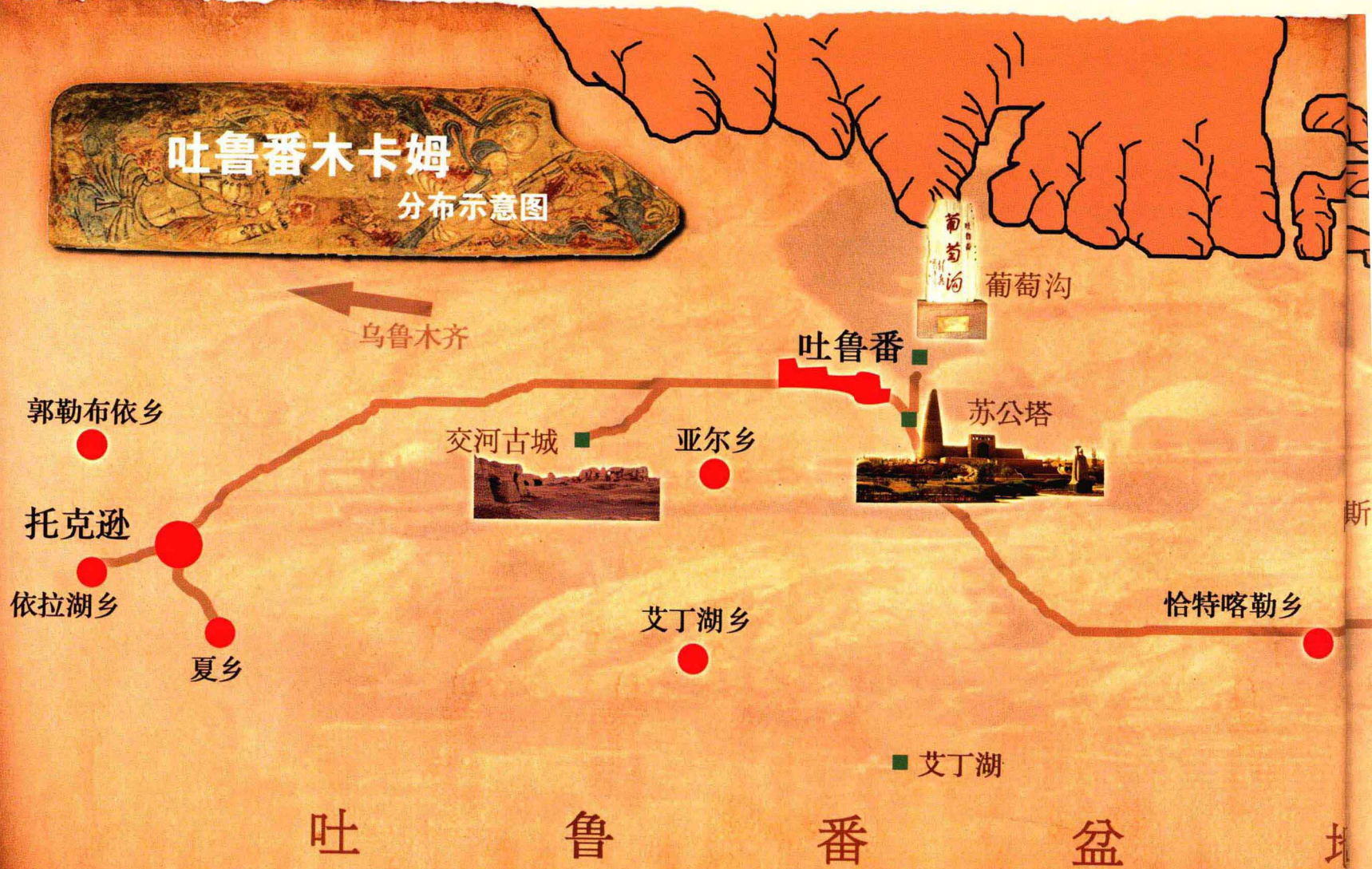
«تۇرپان مۇقاملىرى» شەرق ۋە غەرب مۇزىكا-ئۇسۇل سەنئىتىنىڭ ئۆزئارا ئالماشتۇرۇلغانلىقىنىڭ جەۋھىرى بولۇپ، ئوخشىمىغان مىللەت، ئوخشىمىغان رايونلار مەدەنىيىتىنىڭ ئۆز ئارا تارقالغانلىقى، ئالماشتۇرۇلغانلىقى، يېڭىلىق يارىتىلغانلىقىدەك تارىخنىڭ خاتىرىسى ۋە ئىسپاتىدۇر.

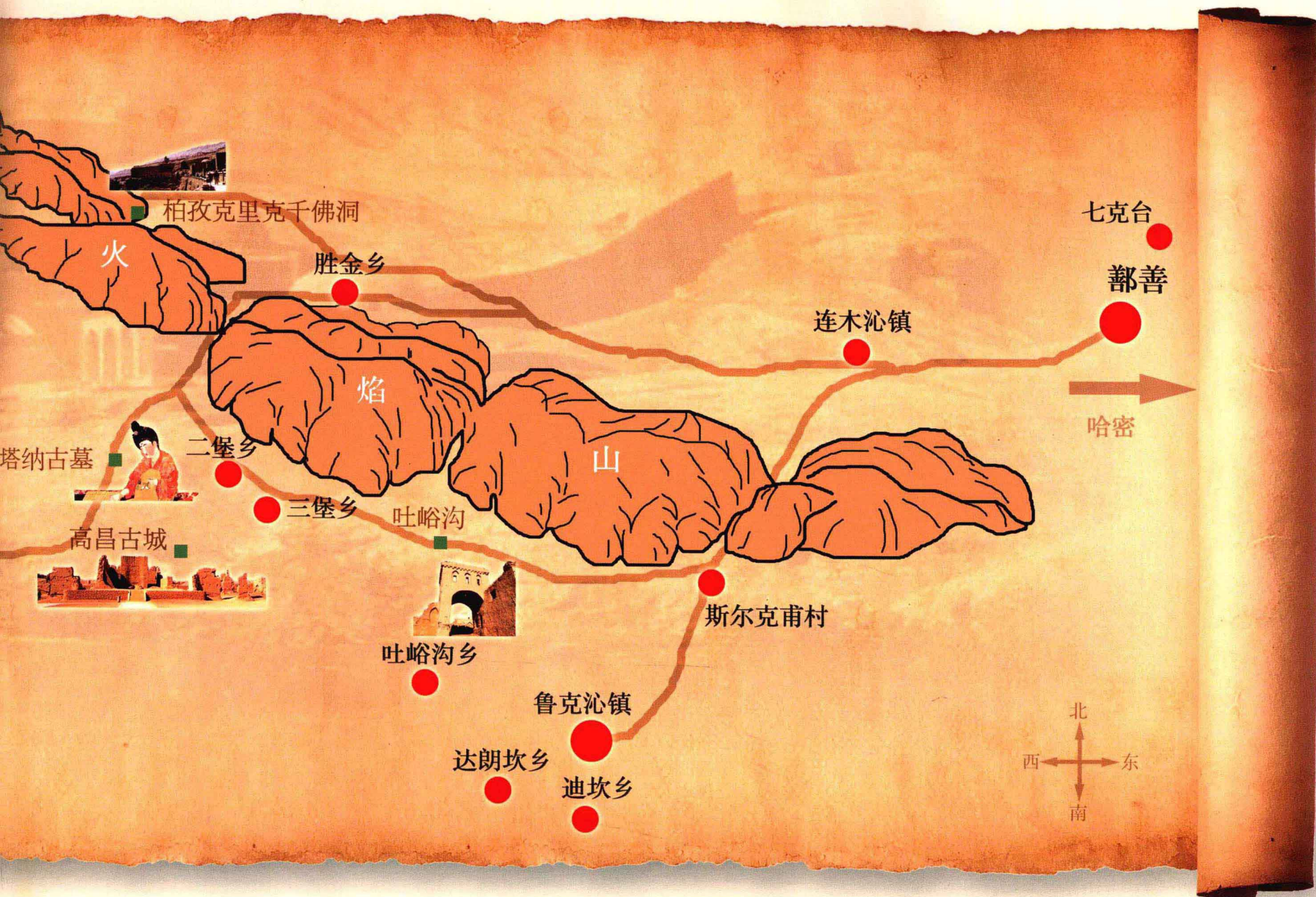

吐鲁番木卡姆

分布示意图

● 吐鲁番木卡姆分布区域
 吐鲁番木卡姆分布区域

مۇقەددىمە

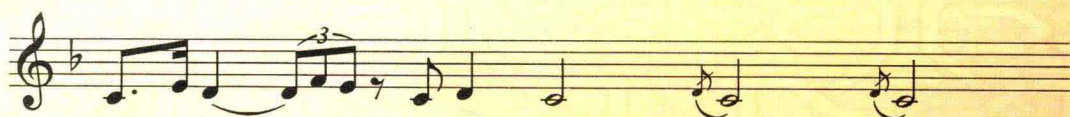
木凯迪曼 (曲牌名称)

【木凯迪曼(散板序唱)】 $\text{♩} \approx 56$

1=F 廿 (5 - 6 $\frac{21}{\text{♩}}$ 2 - - 2 $\frac{3}{\text{♩}}$ 1 2 - 1 7 6 - 7 $\frac{1}{\text{♩}}$)

5. 7 6 6 1 7 0 5 6 5 - $\frac{6}{\text{♩}}$ 5 - $\frac{6}{\text{♩}}$ 5 -

$\frac{6}{\text{♩}}$ 5 - $\frac{6}{\text{♩}}$ 5 -) | 0 5 7 1 2 - - 3 2 $\frac{\#1212}{\text{♩}}$

0 2 3 2 2 2 2 - - 2 $\frac{\#12}{\text{♩}}$ 0 ($\frac{3}{\text{♩}}$ 2 $\frac{21}{\text{♩}}$ 2 $\frac{3}{\text{♩}}$ 2 -

$\frac{3}{\text{♩}}$ 2 -) | 0 2 1 1 $\frac{121}{\text{♩}}$ 2 - 2 5 3. 1 2 2 2

مۇقەددىمە

«مۇقەددىمە» ئۇيغۇر تىلىدا باشلانما، باش قىسىم، كىرىش قىسىم دېگەن مەنىلەرنى بىلدۈرىدۇ. «مۇقەددىمە» مۇزىكىلىق بايان شەكلىگە تەۋە. ھەر بىر مۇقامنىڭ باشلانمىسىدا مۇشۇنداق بىر بۆلەك غەزەل بولىدۇ. ئۇنىڭ ئۇدارى ئەركىن، مىسرالىرى ئۇزۇن - قىسقا، سۈرئىتى ئاستا بولۇپ، بىر ياقىتىن ساتار چېلىپ، بىر ياقىتىن ئوقۇلىدۇ، ناخشىدىكى ھېسسىيات قويۇق، چوڭقۇر بولىدۇ.

曲牌释文:

「木凯迪曼」维吾尔语意为序曲、领头(兵)、序、序言、前言，亦称「艾则勒」意为「双行诗」，汉语通常译为「散板序唱」。木凯迪曼属序诵歌曲类型。每部木卡姆的开篇都有这样一首歌曲：句式节奏自由、长短不等，速度徐缓，由诵唱者独自演奏「萨它尔琴」自拉自唱，歌声情感深沉、凝重。

世界啊，多么复杂，请保佑我免于情欲的诱惑。
求您赐予我们力量，使我们遵循正道。

保佑我们免除种种私欲的损害。
愿所有的人过上安宁的生活。

我们向您祈求，保佑我们远离荒淫无耻的恶习。
求您保佑我们，让我们每时每处都行善事。

ئىلاھە بەندىگە زوقى مۇتەھدىد ئەيلىگىل روزى،
كى مەن بىچارىنى زوقى زىياندىن ئاسرىغىل يارەب.
جەمئىي بەندىلەرنى ئاپىيەت توت مۇپتىئىلەردىن،
كى نامەھرەم زىننى شۇمبى بەھايادىن ئاسرىغىل يارەب.
ھەر ۋاقتكى ھەر زامان قىلغىل كىشىگە ياخشىلىق بەھىش،
تۈتۈپ كۆز ياخشىلىقتىن توخۇنى ياماندىن ئاسرىغىل يا رەب.

